Euroopa Liidu
Teataja

ET
L-seeria

2023/2682

28.11.2023

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2023/2682,

27. november 2023,

mis käsitleb Euroopa rahutagamisrahastu abimeedet, millega toetatakse Guinea lahes toimuvate merendusjulgeolekualaste operatsioonidega seotud sõjalisi osalejaid ja rannikuriikide merevägesid

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 41 lõiget 2,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu otsusega (ÜVJP) 2021/509 ([1]) loodi Euroopa rahutagamisrahastu, et liikmesriigid saaksid rahastada ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames võetavaid liidu meetmeid rahu säilitamiseks, konfliktide ennetamiseks ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamiseks aluslepingu artikli 21 lõike 2 punkti c kohaselt. Eelkõige kasutatakse Euroopa rahutagamisrahastut otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikli 1 lõike 2 kohaselt selliste abimeetmete rahastamiseks nagu kolmandate riikide ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide sõjaliste ja kaitseküsimustega seotud suutlikkuse suurendamise meetmed.

(2) Yaoundé tegevusjuhendi kümnenda aastapäeva puhul kordasid liit ja selle liikmesriigid oma toetust Guinea lahe piirkonnale ning kinnitasid taas oma pühendumust merendusjulgeoleku suurendamisele piirkonnas.

(3) Nõukogu kiitis 4. mail 2022 heaks kontseptsiooni võimaliku abimeetme kohta, millest saavad kasu Guinea lahe rannikuriigid ja mille üldine eesmärk on toetada Aafrika juhitavat merendusjulgeolekualast ja piraatlusevastast tegevust, mida viivad läbi Guinea lahe piirkonna sõjalised osalejad, et lõppkokkuvõttes vähendada vägivalla ja kuritegevuse esinemissagedust, kestust ja intensiivsust ning kaitsta mereväelaevu ning rannikuala elanikke ja nende elatusvahendeid.

(4) Selle kontseptsiooni osana kiitis nõukogu heaks ettevalmistava meetme, mille alusel koostatakse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) tulevane ettepanek seoses abimeetmega merendusjulgeoleku suurendamiseks Guinea lahes. Ettevalmistav meede viidi läbi 2022. aasta septembrist detsembrini ja sellel oli kaks eesmärki: esiteks määrata kindlaks ja töötada välja luure-, seire- ja rekkesüsteemi (edaspidi „ISR-süsteem“) tehnilised kirjeldused ning esitada objektiivsed ja läbipaistvad kriteeriumid, mis võimaldavad valida abimeetme läbiviimise asukoha, ning teiseks hinnata Guinea lahe rannikuäärsete riikide merevägesid, et teha kindlaks, kes nende hulgast on selle abimeetme eesmärkide saavutamiseks tehniliselt ja poliitiliselt kõige sobivamad. Ettevalmistava meetme tulemuste kohaselt on ISR-süsteemi optimaalseks lahenduseks mehitatud õhusõiduk, samas kui Kameruni, Ghanat, Kongot ja Benini peeti kõige sobivamateks Guinea lahe rannikuriikideks, kellel on abimeetmes osalemiseks piisav merendus-, regulatiiv- ja poliitiline suutlikkus.

(5) 2023. aasta jaanuaris ja juunis korraldati mitu analüüsi- ja teavitusüritust, sealhulgas kohapealseid missioone, et veelgi ühtlustada ja täpsustada ettevalmistava meetme tulemusi ning tagada täielik koordineerimine ja koostöö eelnevalt kindlaksmääratud Guinea lahe rannikuriikidega ja Yaoundé struktuuri kuuluvate piirkondlike organisatsioonidega, eelkõige Kesk-Aafrika merendusjulgeoleku piirkondlik keskuse (CRESMAC), Lääne-Aafrika meresõiduturvalisuse piirkondlik keskuse CRESMAO, piirkondadevahelise koordineerimiskeskuse (ICC) ning Douala, Accra ja Pointe Noire'i rahvusvahelise merenduse koordineerimiskeskustega (MMCCd). Eespool nimetatud teavitustegevuse tulemusena ja eelnevalt kindlaksmääratud rannikuriikide väljendatud valmisoleku alusel valiti abimeetme abisaajateks Kamerun ja Ghana.

([1]) Nõukogu 22. märtsi 2021. aasta otsus (ÜVJP) 2021/509, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu ja tunnistatakse kehtetuks otsus (ÜVJP) 2015/528 (ELT L 102, 24.3.2021, lk 14).

(6) Võttes arvesse abimeetme keerukust ja selleks, et piirata võimalikke poliitilisi või tehnilisi riske, järgitakse Guinea lahe rannikuriikidele merendusjulgeoleku valdkonnas abi andmisel järkjärgulist lähenemisviisi. Abimeetme kohta iga kuue kuu tagant antava hinnangu alusel võidakse teha otsus jätkata toetuse andmist ja laiendada seda teistele Guinea lahe rannikuriikidele, võimaluse korral 2024. aastal.

(7) Kõrge esindaja sai 16. juunil 2023. aastal Ghanalt taotluse, et liit aitaks Ghana mereväel hankida olulist varustust, et tugevdada selle avamerel patrullimise operatiivsuutlikkust.

(8) Kõrge esindaja sai 19. septembril 2023. aastal Kamerunilt taotluse, et liit aitaks Kameruni mereväel hankida olulist varustust, et tugevdada selle avamerel patrullimise operatiivsuutlikkust, ning abistada Yaoundé struktuuri ISR-süsteemi kuuluvate teenuste pakkumisel mehitatud õhusõiduki kaudu, et suurendada Yaoundé struktuuri liikmesriikide operatiivsuutlikkust Guinea lahe seirel, lõppeesmärgiga parandada piirkonnas merendusjulgeolekut.

(9) Abimeetmete rakendamisel võetakse arvesse otsuses (ÜVJP) 2021/509 sätestatud põhimõtteid ja nõudeid, eelkõige vastavust nõukogu ühisele seisukohale 2008/944/ÜVJP, [2] ning järgitakse Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate tulude ja kulude haldamise korda.

(10) Nõukogu kinnitab taas oma kindlat kavatsust kaitsta, edendada ja järgida inimõigusi, põhivabadusi ja demokraatlikke põhimõtteid ning tugevdada õigusriigi põhimõtet ja head valitsemistava, järgides Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja, inimõiguste ülddeklaratsiooni ja rahvusvahelist õigust, eelkõige rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Abimeetme loomine, eesmärgid, kohaldamisala ja kestus

1. Käesolevaga luuakse Euroopa rahutagamisrahastust rahastatav abimeede (edaspidi „abimeede“), millega toetatakse Yaoundé struktuuri, Kameruni ja Ghanat (edaspidi „abisaajad“).

2. Abimeetme eesmärk on tugevdada Guinea lahes piraatlusevastaseid ja merendusjulgeoleku operatsioone ning tõkestavat tegevust, tugevdades Yaoundé struktuuri ja selle liikmesriikide suutlikkust, eelkõige suurendades nende teadlikkust olukorrast merel, ning suurendades valitud rannikuäärsete merevägede suutlikkust patrullida avamerel, et lõppkokkuvõttes vähendada kuritegevust, kaitsta merelaevu ja -ressursse ning rannikuala elanikke ja nende elatusvahendeid.

3. Lõikes 2 sätestatud eesmärgi saavutamiseks rahastatakse abimeetmest järgmist liiki varustust ja teenuseid, mis pole mõeldud surmava jõu kasutamiseks:

a) ISR-teenuste osutamine ühe aasta jooksul mehitatud õhusõiduki kaudu; Doualas asuv Kameruni mereväe riiklik mereoperatsioonide keskus vastutab ISRi teabe vastuvõtmise, edasise töötlemise ja jagamise eest Yaoundé struktuuri teiste piirkondlike keskuste ja merenduse koordineerimiskeskustega Yaoundé struktuuri piirkondliku infosüsteemi kaudu;

b) järgmiste patrull-laevade toetamine:

   i) Kameruni laevad, sekkumiskiirpaatide pakkumise kaudu;

   ii) Ghana laevad, pakkudes mereväe mehitamata õhusüsteeme merel toimuvaks seireks, insener-tehnilist materjali paatide teenindamiseks ja sukeldumisvarustust;

c) tehniline assistent, kes abistab Kameruni ja Ghana merevägesid;

[2] Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

d) mereväeassistent, kes suhtleb Yaoundé struktuuri struktuuridega, nimelt ICCe, CRESMACi, CRESMAO ning Kameruni ja Ghana MMCCdega, mille asukohad on vastavalt Doualas Kamerunis ja Accras Ghanas.

4. Abimeetme kestus on 48 kuud alates käesoleva otsuse vastuvõtmisest.

Artikkel 2

Rahastamiskord

1. Abimeetmega seotud kulutuste katmiseks ettenähtud lähtesumma on 21 000 000 eurot.

2. Kõiki kulutusi hallatakse vastavalt otsusele (ÜVJP) 2021/509 ning Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate tulude ja kulude haldamise korrale.

Artikkel 3

Kokkulepped abisaajatega

1. Kõrge esindaja sõlmib abisaajatega vajalikud kokkulepped tagamaks, et toetusesaaja järgib käesoleva otsusega kehtestatud nõudeid ja tingimusi, mis on abimeetmest toetuse andmise tingimus.

2. Lõikes 1 osutatud kokkulepped hõlmavad sätteid, millega kohustatakse toetusesaajat tagama, et:

a) abimeetmest toetatavad Kameruni ja Ghana relvajõudude üksused järgivad asjakohast rahvusvahelist õigust, eelkõige rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust;

b) abimeetme raames antud vara kasutatakse nõuetekohaselt ja tõhusalt eesmärkidel, milleks see anti;

c) abimeetme raames antud vara hooldatakse piisavalt, et tagada selle kasutatavus ja operatiivne kättesaadavus kogu olelusringi jooksul;

d) abimeetme raames antud või hooldatav vara ei lähe kaduma ning seda ei anta selle olelusringi lõpus ilma otsuse (ÜVJP) 2021/509 kohaselt loodud rahastu komitee nõusolekuta üle muudele isikutele või üksustele kui need, kes on nimetatud kokkulepetes kindlaks määratud.

3. Lõikes 1 osutatud kokkulepped hõlmavad sätteid abimeetme alusel toetuse andmise peatamise ja lõpetamise kohta, kui leitakse, et toetusesaaja on lõikes 2 sätestatud kohustusi rikkunud.

Artikkel 4

Rakendamine

1. Kõrge esindaja vastutab käesoleva otsuse rakendamise tagamise eest kooskõlas otsusega (ÜVJP) 2021/509 ning Euroopa rahutagamisrahastu raames rahastatavate tulude ja kulude haldamise korraga, järgides terviklikku metoodikaraamistikku Euroopa rahutagamisrahastu raames rahastatavate abimeetmete jaoks nõutavate meetmete ja kontrollide hindamiseks ja kindlaksmääramiseks.

2. Artikli 1 lõikes 3 osutatud tegevusi viib ellu Fundación Internacional y para Iberoamérica de Administración y Políticas Públicas (FIIAPP) – Cooperación Española.

Artikkel 5

Järelevalve, kontroll ja hindamine

1. Kõrge esindaja teeb järelevalvet abisaajate artikli 3 kohaselt kehtestatud kohustuste täitmise üle. Nimetatud järelevalve abil suurendatakse teadlikkust artikli 3 kohaselt sätestatud kohustuste rikkumise kontekstist ja riskidest ning aidatakse vältida selliseid rikkumisi, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi, abimeetmest toetust saavate Jordaania relvajõudude üksuste poolt.

2. Varustuse ja varude tarnimisele järgnev kontroll korraldatakse alljärgnevalt:

a) tarne nõuetekohasuse tõendamine, mille puhul lõppkasutaja relvajõud allkirjastavad Euroopa rahutagamisrahastu tarnesertifikaadid omandiõiguse üleminekul;

b) tegevusaruandlus, mille puhul toetusesaaja esitab abimeetmest antud varustuse, varude ja teenuste abil läbiviidud tegevuste kohta igal aastal aruande seni, kuni poliitika- ja julgeolekukomitee ei pea seda aruandlust enam vajalikuks;

c) kohapealsed kontrollkäigud, mille käigus abisaaja annab kõrgele esindajale ja Euroopa rahutagamisrahastu audiitoritele taotluse korral juurdepääsu, et teha kohapealseid kontrolle ja Euroopa rahutagamisrahastu auditeid.

3. Pärast abimeetme lõpetamist korraldab kõrge esindaja lõpphindamise, et anda hinnang selle kohta, kas abimeede aitas kaasa artikli 1 lõikes 2 osutatud eesmärkide saavutamisele.

Artikkel 6

Aruandlus

Rakendamise ajal esitab kõrge esindaja poliitika- ja julgeolekukomiteele iga kuue kuu järel abimeetme rakendamise kohta aruande kooskõlas otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikliga 63. Abimeetmete haldur annab otsuse (ÜVJP) 2021/509 kohaselt loodud rahastu komiteele korrapäraselt teavet tulude ja kulude haldamise kohta kooskõlas nimetatud otsuse artikliga 38, edastades sealhulgas teavet seotud tarnijate ja alltöövõtjate kohta.

Artikkel 7

Peatamine ja lõpetamine

1. Poliitika- ja julgeolekukomitee võib kooskõlas otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikliga 64 otsustada abimeetme rakendamise täielikult või osaliselt peatada.

2. Poliitika- ja julgeolekukomitee võib samuti soovitada nõukogul abimeede lõpetada.

Artikkel 8

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 27. november 2023

Nõukogu nimel
eesistuja
Y. DÍAZ PÉREZ